

ПРО ВПЛИВ ПРИНЦИПІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА НА ЗМІСТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ ПРАВОВІДНОСИН

Гура О.А., старший помічник першого заступника Генерального прокурора України

Карпенко Н.В., здобувач кафедри кримінології та кримінально - виконавчого права НАВС

Як свідчить практика, основною засадою тільки тієї діяльності, що пов'язана з виконанням покарань (полягає у застосуванні адміністрацією органів та установ виконання покарань до засуджених державного примусу) важливе місце в її реалізації належить персоналу Державної кримінально - виконавчої служби (ДКВС) України. У той самий час, проблем з цими суб'єктами кримінально - виконавчих правовідносин є чимало. Зокрема, щорічно персонал ДКВС вчиняє злочини та інші правопорушення, які пов'язані з їх безпосередньою діяльністю по забезпеченню нагляду і контролю за поведінкою засуджених (зловживання службовим становищем; перевищення службових повноважень; службова недбалість; т.ін.), що, без сумніву, нівелює у певній мірі змістовне призначення принципів Кримінально - процесуального права (ст. 7 КПК) та приводить до порушення загальновизнаного в міжнародному праві принципу справедливості, а також до негативної оцінки зазначеної протиправної поведінки в Європейському суді з прав людини. З іншого боку, у результаті високого рівня віктимності (можливість і «здатність» особи стати жертвою злочину» у виправних колоніях та існуючих у них процесів віктимізації (процес і результат перетворення особи на жертву злочину), щорічно жертвами злочинних посягань стають особи з числа персоналу ДКВС та інші особи, які відвідують зазначені УВП, що теж свідчить про низьку ефективність реалізації на практиці принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

Виходячи з цього, слід було б зокрема, визначений у ст. 5 КВК принцип видозмінити та назвати по-новому - принцип диференціації та індивідуалізації виконання і відбування покарань. Такий підхід ґрунтується, по -перше, на тому, що виконання-відбування покарання - це двоєдиний процес кримінально - виконавчої діяльності, який, до того ж, складає зміст її об'єкта, тобто поділ даного процесу на підвиди (виконання, відбування) є умовним, враховуючи, що вони один без одного

існувати на практиці не можуть. По-друге, зміст іншого, визначеного в ст. 5 КВК, принципу взаємної відповідальності держави і засудженого, передбачає, що особа, яка притягнута до кримінальної відповідальності, зобов'язана виконувати вимоги та дотримуватись правообмежень, які відображають зміст покарання та визначені рішенням суду, а адміністрація органів і установ виконання покарань, в особі держави, зобов'язана організувати свою діяльність з метою дотримання прав та інтересів засудженого - це, власне, і складає зміст кримінально - виконавчих правовідносин та мети покарання, як особливої форми державного примусу. З огляду цього, мову при формулюванні на законодавчому рівні змісту принципу диференціації та індивідуалізації варто вести не лише як про принцип виконання, але й відбування покарання.

Ще одним аргументом з цього приводу є те, що через неефективне використання адміністрацією виправних колоній можливостей технічних засобів і контролю (ст. 103 КВК) та неналежне виконання персоналом ДКВС своїх функціональних обов'язків, до засуджених постійно поступають заборонені для користування у ході відбування покарання у виді позбавлення волі предмети і засоби. При цьому це явище є характерним для зазначених місць позбавлення волі з часів створення Державного департаменту України з питань виконання покарань ДДУПВП (22 квітня 1998 р.), зміни назви даного органу центральної виконавчої влади (з ДДУПВП - на Державну пенітенціарну службу (ДПтС) України) та до сьогодні. Так, якщо у 1999 році в охороняємих зонах колоній було вилучено 60 тис. грн.; 9 тис. 235 доларів США; 738,4 літри спиртних напоїв; 8244 грама наркотичних речовин; т.ін., то у 2012 р. на цих об'єктах суттєво ситуація не змінилась, а саме: було вилучено більше 37 тис. грн.; 34 літри спиртних напоїв; 934 грама наркотичних речовин; т.ін.

Все це, виступає додатковим оціночним аргументом, який засвідчує низький рівень та малу ефективність застосування на практиці принципів кримінально -виконавчого законодавства (ст. 5 КВК) та кримінально виконавчого права (ст. 7 КПК).